

ЮВІЛЕЙ КАФЕДРИ ПОЛІКЛІНІЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Ювілей кафедри поліклінічної педіатрії — одна із невід'ємних сторінок славетної 90-річної історії Харківської медичної академії післядипломної освіти (ХМАПО). Завдяки мудрій політиці ректора Українського інституту удосконалення лікарів (нині — ХМАПО), професора Хвисяюка Миколи Івановича (відтепер — почесного ректора), була створена і відкрита 1 березня 1986 р. кафедра поліклінічної педіатрії — на той час єдина в Радянському Союзі. Метою організації кафедри такого напрямку діяльності була оптимізація післядипломної освіти лікарів-педіатрів первинної ланки системи охорони здоров'я. З того часу кафедра пройшла непростий шлях у 30 років.

Першим завідувачем кафедри був доцент Олег Іванович Сіренко.

Уже з 1986 р. кафедра започаткувала проведення виїзних циклів підвищення кваліфікації лікарів. Одними з перших були виїзні цикли в Туркменську, Казахську РСС, Північну Осетію та м. Красноярськ, у Луганську область і Крим.

Із 2006 р. завідувачем кафедри поліклінічної педіатрії є доктор медичних наук, професор Ольга Анатоліївна Цодікова, яка пройшла весь шлях від аспіранта до професора кафедри в Харківській медичній академії післядипломної освіти.

Нині викладачі кафедри — усі кандидати медичних наук, педіатри вищої категорії, фахові спеціалісти з різних педіатричних дисциплін (охорони здоров'я, гастроентерології, кардіоревматології, нефрології, алергології, ендокринології, рефлексо- та фізіотерапії).

Склад кафедри: О. П. Крищенко, К. Б. Гарбар,
А. В. Яловчук, І. Г. Лапіна, Н. М. Гриднева,
С. С. Бринцова, О. А. Цодікова, О. О. Рожнов

Навчальний процес на кафедрі спрямований на поглиблене викладання питань педіатрії лікарям-педіатрам та лікарям загальної практики — сімейної медицини з позицій дошпитальної діагностики, лікування, профілактики та реабілітації хворих дітей.

На кафедрі проходять атестацію лікарі-педіатри, проводяться цикли спеціалізації і стажування за фахом «Педіатрія» та низка циклів тематичного удосконалення. За останні сім років співробітниками кафедри розроблені нові навчальні програми тематичного удосконалення з різних питань педіатрії, серед яких «Фізіологія та патологія дитячого віку з вибраними питаннями клінічної імунології», «Диференційна діагностика симптомів та синдромів в поліклінічній педіатрії», «Психолого-педагогічні основи вищої медичної освіти. Актуальні проблеми педіатрії для ВНЗ IV рівня акредитації».

Однією з перших у ХМАПО кафедра поліклінічної педіатрії запропонувала практичній охороні здоров'я одно- та двотижневі цикли тематичного удосконалення з актуальних питань педіатрії, які на цей час мають великий попит і перспективу для впровадження в систему безперервної професійної освіти лікарів. Це такі цикли: «Поліклінічні аспекти організації профілактичних щеплень та протоколи медичного догляду за дітьми раннього віку», «Медичні аспекти забезпечення оздоровлення та відпочинку дітей в умовах дитячих оздоровчих закладів», «Поліклінічні аспекти профілактики і лікування алергічних захворювань у дітей».

Із 1996 р. кафедра бере участь у проведенні циклів спеціалізації «Загальна практика — сімейна медицина» з питань педіатрії.

У 2007 р. із метою оптимізації процесу викладання педіатрії на кафедрі був створений навчально-методичний центр «Практика», де педіатри та сімейні лікарі відпрацьовують практичні навички, отримують науково-методичну допомогу, консультують хворих. Викладачі кафедри використовують сучасні дидактичні методики (комп'ютерні мультимедійні технології, систему інтерактивного тестування SMART, муляжі й ін.).

Наукова робота кафедри. За 30 років існування на кафедрі навчалися 24 клінічні ординатори, із них 12 — іноземні лікарі, 4 аспіранти, які виконали і захистили кандидатські дисертації; захищено дві докторські дисертації. Тепер на кафедрі виконуються дві кандидатські й одна докторська дисертації.

Із часу заснування кафедри основним напрямком наукових досліджень є проблема дітей, що часто хворіють, яка вивчається, зважаючи на різні аспекти: стану імунного захисту, нейрогормональних порушень,

алергічних проявів, імунопрофілактики, відновлювального медикаментозного і нетрадиційного лікування та реабілітації. Останні шість років наукова робота пов'язана з розробкою технологій збереження індивідуального та популяційного здоров'я. Вивчаються валеологічні аспекти здоров'я дітей та підлітків із визначенням типологічних особливостей адаптаційних реакцій, енергетичного потенціалу та функціональних резервів дитячого організму, що є науковим обґрунтуванням прогнозування та саногенетичної корекції порушень стану здоров'я в умовах екологічного забруднення довкілля. Разом із фахівцями інституту ПАГ АМН України на популяційному рівні досліджуються проблеми здоров'я дітей та підлітків Харківського регіону, особливості їх поведінки, стосунки в родині та з однолітками.

Кафедра має безпосередній зв'язок із Національною науковою програмою «Сім'я та діти України» та з міжнародним спільним проектом ДУ Інституту ПАГ України, АМН і МОЗ України та Центру світового здоров'я, проблем довкілля та медицини праці США.

Видавнича діяльність. Завідувач кафедри є співавтором монографії з проблем світлолікування в дитячому віці. Кафедрою видано 2 навчальні посібники для лікарів-педіатрів та лікарів загальної практики — сімейної медицини, довідник із діагностики та лікування дитячих захворювань (у співавторстві) та 7 методичних рекомендацій МОЗ України; розроблено й впроваджені 8 нововведень галузевого рівня, отримано 15 патентів та 1 авторське свідоцтво. Наукові статті та тези співробітників кафедри регулярно публікуються у фахових періодичних виданнях та збірниках.

Співробітниками кафедри видано: «Новітній довідник — діагностика й лікування дитячих захворювань» (2004), навчальний посібник «Обсяги профілактичної, діагностичної й лікувальної роботи лікаря загальної практики — сімейного лікаря (педіатрична патологія)» (2005); методичні рекомендації МОЗ України «Диференційовані заходи, що підвищують психо-емоціональну й неспецифічну імунологічну стійкість дітей дошкільного віку» (Київ, 1992) і «Цитобіофізична методика визначення рівня здоров'я дітей і підлітків» (Київ, 2006), методичні рекомендації ХМАПО «Бронхіальна астма в дітей», «Антибактеріальна терапія в педіатричній практиці», «Лікування хронічних захворювань шлунка й дванадцятипалої кишки в дітей». Наукова робота кафедри будується відповідно до потреб практичної охорони здоров'я й присвячена актуальним проблемам у педіатрії.

Консультативно-лікувальна робота кафедри здійснюється в базових лікувальних закладах міста Харкова та Харківської області: дитячих міських поліклініках № 1, 4, 7, 12, поліклініці загальної практики — сімейної медицини № 9, дитячих відділеннях санаторіїв «Ялинка» та «Березівські мінеральні води». Співробітники кафедри проводять спеціалізовані прийоми хворих дітей, а також беруть активну участь у профілактичних оглядах школярів міста.

У 2010 р. уперше в Україні за ініціативою кафедри за підтримки Департаменту охорони здоров'я та Головного управління охорони здоров'я держадміністрації м. Харкова розроблено й впроваджено інформаційно-освітню програму «Школи імунопрофілактики», призначену для забезпечення єдиної уніфікованої системи навчання лікарів та інформування батьків із питань вакцинації. Планується створення аналогічних шкіл із профілактики та лікування алергічних захворювань у дітей.

Перспективним напрямком подальшого розвитку діяльності кафедри в навчальному процесі є вдосконалення програм і методик післядипломної освіти лікарів-педіатрів та лікарів загальної практики — сімейної медицини з позиції їх безперервного навчання. Впровадження новітніх тест-програм SMART за системою Interwrite. Підґрунтям наукових досліджень будуть розробка здоров'язберігаючих технологій та принципи доказової медицини.

За час роботи кафедри було проведено понад 300 циклів тематичного й передатестаційного удосконалення лікарів не лише в Україні, а й за її межами. Підвищили свою кваліфікацію на кафедрі більше 20 тис. лікарів-педіатрів із різних регіонів як колишнього СРСР, так і України.

Проводяться стаціонарні та виїзні (на замовлення) цикли: передатестаційні за фахом «Педіатрія» (для педіатрів, термін навчання — 1 міс.); спеціалізація з педіатрії (термін навчання — 3 і 5 міс.); тематичне удосконалення «Фізіологія і патологія дитячого віку з вибраними питаннями клінічної імунології» (для дільничних педіатрів і лікарів загальної практики, термін навчання — 1 міс.), «Питання педіатрії в практиці сімейного лікаря» (для лікарів загальної практики — сімейних лікарів, термін навчання — 2 тижні одночасно або переривчасто), «Поліклінічні аспекти організації профілактичних щеплень та протоколи медичного догляду за дітьми раннього віку (для дільничних лікарів-педіатрів, лікарів ЗПСМ)» та «Динамічне спостереження за станом здоров'я дітей в амбулаторно-поліклінічних умовах (для лікарів ЗПСМ, педіатрів)». Особливо актуальний цикл у період літніх відпусток — «Медичні аспекти забезпечення оздоровлення та відпочинку дітей в умовах дитячих оздоровчих закладів (для лікарів педіатричного та лікувального профілю)».

Навчальний процес спрямований на поглиблене викладання питань педіатрії з позицій догоспітальної діагностики, лікування, профілактики та реабілітації хворих дітей, що зумовлене пріоритетністю первинної ланки системи охорони здоров'я на сучасному етапі.

Лікувальна, науково-дослідна та викладацька робота колективу кафедри сприяє зменшенню смертності та захворюваності дітей у Харківському регіоні, поліпшенню якості їх життя та виховання. Співробітники кафедри мають творчу наснагу, рішуче дивляться на перспективність розвитку педіатрії в Україні і ставлять перед собою мету вдосконалювати свою роботу в усіх зазначених напрямках.